

ΜΠΑΪΡΟΝ

Μάνφρεντ. Μετάφραση Αθανάσιος Δ. Οικονόμου, εισαγωγή Βαγγέλης Πέππας, Οδός Πανός, Αθήνα 2006, 108σ., εικ. ISBN 960-8378-40-0.

Μια νέα μετάφραση του σημαδιακού για την Ελλάδα δραματικού πρωτολείου του Βύρωνα, Μάνφρεντ (1816/17), που δεν θεωρείται και από τα καλύτερα δραματικά του έργα αλλά είναι ένα από τα πιο ριζοσπαστικά σύμφωνα με τη ρομαντική δραματική θεωρία, συμπίπτει με το αυξανόμενο ενδιαφέρον για τον ελληνικό ρομαντισμό στη δραματολογία, και ιδιαίτερα τον Παναγιώτη Σούτσο· ο Μανφρέδος υπήρξε το άμεσο πρότυπο του *Οδοιπόρου* (1831), που αποτελεί σταθμός στα ελληνικά γράμματα ως έναρξη του Ρομαντισμού της Αθηναϊκής Σχολής, που έκανε τον συγγραφέα του πασίγνωστο στο πανελλήνιο και μέσα σε μια νύχτα αρχηγό του ποιητικού κινήματος, έργο που υπήρξε και απαράμιλλη αναγνωστική επιτυχία έως την εποχή του Μεσοπολέμου ακόμα (βλ. τώρα Β. Πούχγερ: *Τα Σούτσια. Ο Παναγιώτης Σούτσος εν δραματικούς και θεατρικούς πράγμασι εξεταζόμενος. Μέλετες στην ελληνική ρομαντική δραματολογία 1830-1850*, Αθήνα 2007). Ο βυρωνικός Μανφρέδος δεν είχε την ίδια τύχη στην Ελλάδα: μεταφράζεται μόλις το 1864 στην Πάτρα από κάποιον Ερρίκο Γρκην (Φ. Ηλιού / Π. Πολέμη: *Ελληνική βιβλιογραφία 1864-1900. Συνοπτική αναγραφή*. Τόμ. Α': 1864-1879, Αθήνα 2006, αρ. 1864/374 [ΗΠ], Κ. Γ. Κασίνη: *Βιβλιογραφία των ελληνικών μεταφράσεων της ξένης λογοτεχνίας 18^{ου} - 19^{ου} αι. Αυτοτελείς εκδόσεις*. Τόμ. Α': 1801-1900, Αθήνα 2006, αρ. 902 [BEM], Β. Πούχγερ: «Βιβλιογραφικές ασκήσεις στην ελληνική γραματολογία του 19^{ου} αιώνα (1864-1900). Οι αυτοτελείς εκδόσεις», *Συμπώσεις και αναγκαιότητες. Δώδεκα θεατρολογικά μελετήματα*, Αθήνα 2007, σσ.211-238, αρ. 1864/10), μετάφραση που επανεκδίδεται το 1894 (ΗΠ 1894/693, BEM 2062, Πούχγερ 1894/11), αλλά υπάρχει και μια μετάφραση του Θρ. Α. Καμαράδου το 1883 (ΗΠ 1883/552, BEM 2117, Πούχγερ 1883/17) και μια άλλη στην Ερμούπολη το 1885 (ΗΠ 1885/545, BEM 2320, Πούχγερ 1885/25). Μένει να εξεταστεί, αν πρόκειται πράγματι για τρεις διαφορετικές μεταφράσεις.

Όπως και να έχει το πράγμα, αυτές οι μεταφράσεις ξεπερασμένες είναι, κι όχι μόνο από γλωσσική άποψη. Για τη μελέτη του ελληνικού και ξένου Ρομαντισμού χρήσιμη είναι έτσι κι αλλιώς μια πιο ζωντανή μετάφραση σε μια σύγχρονη ποιητική γλώσσα. Η εισαγωγή του Βαγγέλη Πέππα παρουσιάζει αυτόν τον θνησιγενή εκκεντρικό μικρό *Φάουστ*, όπως αποκαλούσε ο Γκαίτε τον Μανφρέδο. Ακολουθεί ένα χρήσιμο «Χρονολόγιο του Μπαϊρόν» και τον έργο του (σσ. 9 εξ.) και μετά το ίδιο το «δραματικό ποίημα» (σσ. 15 εξ.). Ορισμένες συνοδεύουν από πίνακες, που προέρχονται από την πρεμιέρα και άλλες ιστορικές παραστάσεις συνοδεύουν το κείμενο. Ο Μάνφρεντ είναι έργο κλειδί για την Ελλάδα, τόσο λόγω του *Οδοιπόρου* όσο και λόγω της Βυρωνολατρίας, που κράτησε ακόμα ως την εποχή του Παλαμά (για τον Μανφρέδο βλ. Β. Πούχγερ: *Ο Παλαμάς και το θέατρο*, Αθήνα 1995, σσ. 721 εξ., 734 εξ., 736 εξ.).

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΠΟΥΧΝΕΡ